

פרשת לך לך

נדודיו של אברהם הם אות וסימן לנדודי בניו ולהצלחתם בעולם. ובכך מתגדל ומתקדש שמו של האל במי כמכה. ה' מלכנו לעומתו מבקש על הצלתם של המיטלטלים מגוי אל גוי. במאורה הטלטול הוא בין חמש המלכויות, והפייטן מבקש שהאל יזכור לעמו את מי שהוא העיר מן המזרח. באהבה הוא מבקש על נפילת מלכות ישמעאל ועל קיום הבטחת 'לא אמאס זרע אברהם אוהבי' לאחר שכבר נגף האל את המלכויות בעבר. באופן דומה חותם גם גוף היוצר בבשורה שסוף המלכויות להתבתר ולהתבתק כשם שביתר אברהם את הבהמות בברית בין הבתרים.

- א: אוקספורד 2700.84 (יוצר)
 ב: אוקספורד 2715.5(23–24) (אופן, מאורה, אהבה, מי כמכה)
 ג: בודפשט קאופמן 138 (מי כמכה, ה' מלכנו, ועד מתי)
 ד: לונדון הספרייה הבריטית Or. 10718.13 (זולת, מי כמכה, ה' מלכנו, ועד מתי)
 ה: ניו יורק אדלר 2170.39–40, 42 (יוצר, אופן)
 ו: ניו יורק אדלר 2766.6 (יוצר)
 ז: ניו יורק אדלר 3852.9–10 (זולת, מי כמכה, ה' מלכנו, ועד מתי)
 ח: סינסינטי 1211.3 (יוצר, זולת)
 ט: פטרבורג אנטונין 19 (זולת)
 י: פטרבורג אנטונין 164.6 (יוצר, אופן, מאורה, אהבה, זולת)
 כ: פרנקפורט 11 (זולת, מי כמכה, ה' מלכנו, ועד מתי)
 ל: קמברידג' Add. 3364.2–8 (יוצר, אופן, מאורה, אהבה, זולת, מי כמכה, ה' מלכנו, ועד מתי)
 מ^א: קמברידג' T-S H10.27(1) (יוצר)
 מ^ב: קמברידג' T-S H10.27(2) (יוצר)
 נ: קמברידג' T-S H10.27b (יוצר)
 ס: קמברידג' T-S H15.24 (מי כמכה, ה' מלכנו, ועד מתי)
 ע: קמברידג' T-S 6H6.13 (יוצר, אופן)
 פ: קמברידג' T-S 8H21.8 (יוצר, אופן, מאורה)
 צ: קמברידג' T-S Misc. 29.14 (יוצר)
 ק: קמברידג' T-S NS 89.57 (יוצר)
 ר: קמברידג' T-S NS 102.3 (אופן)
 ש: קמברידג' T-S NS 126.88 (זולת)
 ת: קמברידג' T-S NS 135.108 (יוצר)
 ת^א: קמברידג' T-S NS 137.2u (זולת)
 ת^ב: קמברידג' T-S NS 137.7 (יוצר)
 ת^ג: קמברידג' T-S NS 208.72 (ה' מלכנו)
 ת^ד: קמברידג' T-S AS 113.61 (יוצר, אופן, מאורה)
 ת^ה: קמברידג' T-S AS 119.12 (זולת)
 ת^ו: קמברידג' T-S AS 121.222 (אהבה)
 ת^ז: קמברידג' מוצרי V 99.1 (זולת, מי כמכה)
 ת^ח: קמברידג' מוצרי VIII 130 (מי כמכה)

לך לך

יוצר לך לך לשלישי ז'ל'
אָזרח איחה אַת באי העולם לפני [יוצרים]
[בן] לְהַסִּיעוּ מַסִּיטִים אֶבְרָם
וַיֹּאמֶר יְיָ אֶל אֲבָרָם

בר' יב, א

גלות לפי שהיא מאס[נ]ת מרוששת וממעטת הכבוד לידול
דיברת שלושפתם יידעו מבטחו לכת אם לא תהדול
וַאֲעֲשֶׂה לְגוֹי גָדוֹל

שם ב

ה[ט]לטיל ממקום למקום ואל תידבק ברעי שאור
ושמך מתגדל בעולם ואורך ייאור
וַאֲבָרָכָה מְבָרְכֶיךָ וּמְקַלְלֶיךָ אֲאֹר

שם ג

10 פד' אָאֹר > | שוֹרְרֶיךָ אֲנִי בַּעֲצָמִי וּבֹזֵי עַל יְדֵי אֲחֵירִים אֲזַעִימָה
שְׁכַבְדֶּךָ חֲבִיב עָלִי וּכְבוֹד הַצַּדִּיקִים אֲשֶׁר תִּקְיָמָה
וְנִבְרָכְךָ כָּךְ כָּל מְשֻׁפָּחַת הָאָדָמָה נִם ק'

שם שם

נוסח היסוד: ה. חילופים: א (טורים 1–12), ו (טורים 44–הסוף), ח (טורים 1–12), י (טורים 45–הסוף), ל (טורים 1–24), מ (טורים 1–5), נ (טורים 1–5), ע (טורים 40–הסוף), פ (טורים 14–42), צ (טורים 1–4), ק (טורים 10–25), ת (טורים 25–45), ת" (טורים 1–15), ת" (טורים 28–39). נדפס: שייבר, מיוצרות, עמ' 125–126 (טורים 45–הסוף).

1 יוצר[ם] למנ 2 מסיטים[ם] משטים ח משטים ת" 4 מאסנת[ם] מת" מאנסת א מא'ר'נסת ל מרוששת[ם] ומרוששת ח הכבוד[ם] בכבוד חת" 5 יידעו[ם] א ידעו ת" דיע ידעו למנ 10 שורריך[ם] שודריך ל ובוזין[ם] ובוזיי מ 11 וכבוד[ם] וכן כל ח וכן כבוד כל מת"

1 אזרח כינוי לאברהם. איחה קירב, והשוו שהש"ר ח ח, ב: אחות לנו קטנה זה אברהם שנא' אחד היה אברהם ויירש את הארץ (יח' לג, כד) ואיחה את כל באי העולם לפני הקב"ה, וכן בר"ר לט ג, עמ' 366. 2 להסיעו מסיטים אב רם האל קם וקרא את שמו של אברם (בגימטריא רמ"ג) אברהם (בגימטריא רמ"ח) כדי להמליך אותו על חמשה איברים נוספים: שתי עיניים ושתי אוזניים וראש הגוייה (נדרים לב ע"ב), והם הסיטים (הו' ה, ב). והשוו בדיברין של קדושתא קדם-יניית לשבועות: סיטים אל ישיאוך (פליישר, לקדמוניות הקדושתא, עמ' 403). 4 מאסנת קאנסת מפריה ורביה, והשוו בר"ר לט יא, עמ' 374: לפי שהדרך מגרמת לשלשה דברים, ממעטת פירייה וריביה, ממעטת את היציאה ואת השם. 5 דיברת שלשתם שלוש ברכות, בר"ר שם: ממעטת פירייה ורביה – ואעשך לגוי גדול, ממעטת היציאה – ואברכך, ממעטת את השם – ואגדלה שמך. 7–8 בר"ר לט ב, עמ' 366: כך אמר הקדוש ברוך הוא לאברהם [טלטל עצמך ממקום למקום ושמן מתגדל בעולם]. ואל תידבק ברעי שאור הטף שבסדום שנתקרב לאברהם, אבל היה סורם רע ('שאור'). ראו בר"ר מב ד, עמ' 419: מי הם רעי גוים (יח' ז, כד)... אילו אנשי סדום ואנשי סדום רעים וחטאים (בר' יג, יג). וביניהם כלול גם לוט בן הרן. וכן שם מ ח, עמ' 395: והוא מדביק את לוט עמו? 10–11 שורריך מבקשי רעתך (תה' נד, ז), והשוו בר"ר לט יב, עמ' 377: ואברכה מברכין אמר ר' ירמיה בן אלעזר החמיר הקב"ה בכבוד הצדיק יותר מכבודו, בכבודו כת' (שמ"א ב, ל) כי מכבדיי אכבד ובוזי יקלו על ידי אחרים, בכבוד הצדיק כת' [ואברכה מברכין] ומקללך אאור – אנא.

זֶה אֵינָן תִּיעֵב [נִסְבָּ] לְיִהְיֶה כֹחַ סוֹבִיל מֵאֵילָיו
חֵשׁ וְלֹא מִהֶמָּה בְּ[אַרְבַּע] [בְּרָךְ] כּוֹת וְשָׁ[לוֹ]שׁ גְּדוּלוֹת כְּלוּלָיו
וְיִלָּךְ אַבְרָם פֶּאֶשֶׁר דִּיבֶר אֵלָיו 15
בר' יב, ד

טָרַם לֹא אוֹסֵף אֶב וְקוֹדֵם פְּטִירַת יִסְכָּה בְּשִׁתִּים הָיִית גְּוִיעָתוֹ
יַעַן לְפִטְרוֹ מְכִיבֻדוֹ יִסוֹד שְׁלוֹשׁ וְשִׁית אַרְבַּע לְהָשִׁיתוֹ
וְיִקַּח אַבְרָם אֶת שְׂרֵי אִשְׁתּוֹ 16
שם ה

כְּמָה לְגִייר אֲנָשִׁים וְסוֹכְנָתוֹ תְּגִייר נָשִׁים אוֹתָם לְהַחֲכֵם
לְכֵן נָטְלוּ אֲמָנוּ כְּאוֹמִין חוּצָן בְּשָׁכָם 20
וְיַעֲבֹר אַבְרָם בְּאַרְץ עַד מְקוֹם שָׁכָם
שם ו

שָׁכָם | מַעֲמֵד בְּנֵיו בְּהֶרְרִיָּה צָפָה בְּרוּחַ הַקּוֹדֶשׁ סְכוֹת
מִזְבֵּחַ לְכֵן בָּנָה שָׁם וְגַם לְעֵתִיד יִלְדִּיו לְזָכוֹת
אֱלֹהִים] דִּיבֶר בְּקִדְשׁוֹ אֶעֱלוֹזָה אֶחֱלָקָה שָׁכָם וְעִמָּק סוֹפֶת' ק'
תה' ס, ח

13 נִסְבָּל] לִמְת' 14 חֵשׁ וְלֹא מִהֶמָּה [בְּאַרְבַּע בְּרוּכוֹת וְשִׁלוֹשׁ מ' חֵשׁ וְלֹא הִתְמַהֵּמָה בְּאַרְבַּע בְּרוּכוֹת וְשִׁלוֹשׁ ל' 22 בְּהֶרְרִיָּה מ' בְּהֶרְרִיָּה פ' 23 וְגַם לְעֵתִיד
וְכֵן לְעֵתִיד ק' 24 ק' אִמֵּר קְדוֹשׁ ל'

13 נִסְבָּל...סוֹבִיל הַשּׁוֹ עוֹבֶדֶת 'אֲרוֹמָם לֹא': נִטְשׁ לְנִסְבָּל וְהִכִּיר לְסוֹבִיל (יְהוֹלֹם, אִז בְּאֵין כּוֹל, עִמ' 177), וְכֵן קְדוּשָׁתָא קִדְם־
יְנִיית: תַּעֲבֹד לְסוֹבִיל כָּל אֲבֵל לֹא לְנִסְבָּל (פְּלִיִּשֶׁר, לְקִדְמוּנִיּוֹת הַקְּדוּשָׁתָא, עִמ' 403). מֵאֵילָיו מְכוּחַ עֲצֻמוֹ. הַשּׁוֹ פִּסְר' לִג, קֵן
ע"א: אֵלָּא הִיו כּוֹלֵם עֲכוּ"ם וְאַבְרָהָם עֲמֵד וְנִתְחַכֵּם מֵאֵילָיו וְעוֹבֵד הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. 14 חֵשׁ וְלֹא מִהֶמָּה תַּח' קִיט, ס, וְהַשּׁוֹ
מִדָּה ג', עִמ' רִיט: וְיִלָּךְ אַבְרָהָם כֹּאשֶׁר דִּבֶּר אֵלָיו ה', עֲלִיו הַכְּתוּב אוֹמֵר חֲשֵׁתִי וְלֹא הִתְמַהֵּמָתִי לְשֹׁמֵר מִצְוֹתֶיךָ (תַּח' קִיט, ס). וְכֵן
אֲג"ב לֹא ג', עִמ' 63. בְּאַרְבַּע...וְשִׁלוֹשׁ...כְּלוּלָיו הַכְּתִיר אוֹתוֹ בְּאַרְבַּע לְשׁוֹנוֹת בְּרִכָּה (וְאַבְרָכָךְ, וְהִיָּה בְּרִכָּה, וְנִבְרָכוּ בָךְ) וּבְשִׁלוֹשׁ
לְשׁוֹנוֹת גְּדוּלָּה (וְאַעֲשֶׂךָ לְגוֹי גְּדוֹל, וְאַגְדִּלָּה שְׁמֶךָ, וְאַבְרָהָם הִיו יִהְיֶה לְגוֹי גְּדוֹל), וְרָאוּ בְּר"ר לֹט יֵא, עִמ' 374: שְׁלֹשׁ גְּדוּלוֹת וְאַרְבַּע
בְּרוּכוֹת כְּתוּב כֵּן שֶׁהֵן שְׁלֹשָׁה אֲבוֹת וְאַרְבַּע אֵימָהוֹת. 16 יִסְכָּה כִּינִי לְשֵׁרָה (מְגִילָה יֵד ע"א), וְהַשּׁוֹ בְּר"ר נַח ה', עִמ' 623: מִקְבֻרֹת
תַּרְח ('אֲב') לְקְבֻרֹת שֵׁרָה הִיו שְׁתֵּי שָׁנִים. 17 יִסוֹד שְׁלוֹשׁ וְשִׁית אַרְבַּע הַכּוֹוֹנָה לְאֵימָהוֹת אַרְבַּע שֶׁהֵן הַשְּׁתוֹת ('שִׁית') וְלֹאֲבוֹת
שְׁלוֹשָׁה ('יִסוֹד'). הַשּׁוֹ בְּר"ר לֹט ז', עִמ' 369: אִמֵּר לִי הַקֶּבֶד לֵךְ אֲנִי פוֹטֵרְךָ מִכִּיבּוּד אֲב וְאִם...וְיָמַת תַּרְח בַּחֲרִין. 19 וְסוֹכְנָתוֹ
כִּינִי לְאִשְׁתּוֹ, לְשֵׁרָה (מִל"א א, ב), הַשּׁוֹ מִדָּה ג', חִיִּי שֵׁרָה, עִמ' שְׁעו: לְסַפֵּד לְשֵׁרָה וּלְבַכְתָּהּ, מֵה סַפֵּד לֵה הוּי אַחוֹת וְהוּי סוֹכְנָת.
וְהַשּׁוֹ בְּר"ר לֹט יֵד, עִמ' 379: וְאַתְּ הִנֵּפֶשׁ אֲשֶׁר עָשׂוּ (בְּר' יב, ה)...אֵילָיו הַגִּרִּים...אַבְרָהָם הִיָּה מְגִייר אֶת הָאֲנָשִׁים וְשֵׁרָה אֶת הַנָּשִׁים.
20 כְּאוֹמִין חוּצָן בְּשָׁכָם הַשּׁוֹ יֵשׁ מֵט, כֶּב-כֶּג, וְכֵן פִּיּוּטִי יִנִּי, א, עִמ' 121: הֵם כָּבַת יִחִידָה הִנְחִיתוֹ / וְכֹאחֻת קִטְנָה אִיחִיתוֹ.
וְלִיבְרָמֵן (חֲזוֹנוֹת יִנִּי, עִמ' רִלֹ) טוֹעֵן שֶׁהִרְמָז לְפִיתוֹי נַעֲרָה אֵין לְפָנֵינוּ בְּשׁוּם מִדְּרַשׁ. 22 מַעֲמֵד בְּנֵיו בְּכִיבוֹשׁ הָאֲרָץ ('יָה' ח, לִג).
בְּהֶרְרִיָּה בַּהַר עֵיבֵל וְבַהַר גְּרִיזִים. 23 בְּר"ר לֹט יֵד, עִמ' 379: וְיַעֲבֹר אַבְרָהָם בְּאַרְץ עַד מְקוֹם שָׁכָם וְגו' (בְּר' יב, ו) עַד עַכְשֵׁיו
נִתְבַּקֵּשׁ לָהֶם זְכוֹת בְּאַרְץ. וּבְנוֹסֵחַ לְקַח טוֹב, בְּר' יב ז', עִמ' 58: נִתְבַּקֵּשׁ לוֹ. לְקוּטִים מִמְּדֵרֶשׁ יִלְמְדֵנוּ מִרְחִיב וּמִפְרֵשׁ: מִלְּמַד שֶׁהִיָּה
מִסְבָּב וּמַעֲיִין בְּמִתְנָה שֶׁהִנְחִילוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא (בְּתִי מִדְּרָשׁוֹת, א, עִמ' קִנָּא). וְכֵן מִדָּה ג', לֵךְ לֵךְ, עִמ' רַכָּא: לִידַע אִיזָה מְקוֹם
שִׁסּוּף בְּנֵיו לְעִשׂוֹת בּו זְכוֹת, וּמִדָּה לֵשֶׁם עֲלִיו. 24 פִּסְדֵּר"כ, פִּרְשָׁה אַחֲרָת, עִמ' 454: וּמָהוּ אֱלֹהִים דִּבֶּר בְּקִדְשׁוֹ, א"ר יְהוֹשֻׁעַ בֵּר
נַחֲמִיָּה זֶה אֲבִינוֹ אַבְרָהָם ע"ה...וְכִשְׁאֶעֱלוֹזָה, כִּשְׁהוֹפִיעַ מִלְּכוּתוֹ בְּעוֹלָם. אֶחֱלָקָה שָׁכָם, אֲנִי מַחֲלֵק אוֹתָהּ שְׁבָטִים שְׁכָמִים לְבָנֶיךָ.

- 25 ממלל שיני נידבר עמו והוא [...] שבארץ מוטרים
נוה ארץ חמדה עבור שלא יותרם
'וירא יי אל אברם'
- בר' יב, ז
- סע וסד מזביח שיני והודה לנורא
עת נטה אהלו מקום נט[יית] כידון לדורה
'ויעתק משם הרהרה'
- שם ח
- פן בן שבעים 'וחמש' אורח שבילו סוע
צדק צאת ממנו רבויית שבעים וחמש צר לשסוע
'ויסע אברם' הלוח ונסוע'
- שם ט
- ונסוע | ומנגיב ראות בחורה מכל ארץ
ובקאות רעב שלישי פיזר רגל רדת סוינה בהרץ
'פי כבד הרעב בארץ' בגזר ק'
- שם י

25 נידבר] פ אז נידבר ת מוטרים] ת מוט(ט)[ע]רם בכה"י 29 נטה] נט פתח נטיית] ת נטוית פ 31 שבילו סוע] שבילו ל[... סוע פ 34 בחורה]
[נב]חברת ת' 36 בגזר] ברצון פת

25 שמא יש להשלים: והוא [דיבור] שבארץ מוטרים, והכוונה לחזון הראשון שקיבל בארץ ישראל. ממלל שני דיבור שני שדיבר עמו ה' אחרי לך לך: 'לזרעך אתן את הארץ הזאת' (בר' יב, ז). 26 ארץ חמדה שמ"ר לב, ב: ד"א ארץ חמדה שנחמדו לה האבות. יותרם יופרש נוהו לעם זר, והיא בשורת הארץ. 28 סע וסד נסע ויסד. 29 נטיית כידון על פי יה' ח, יח. לדורה אפשר גם להבין לדורה, להבעירה (יח' כד, ה) והכוונה להבעיר את העי לפי צו ה'. 31 פן כמו פנה. 32 צדק זכה. רבויית שבעים וחמש הדסה שנולדה כשהיה מרדכי בן שבעים וחמש. והשוו בר"ר לט יג, עמ' 378: ואברהם בן חמש ושבעים שנה (בר' יב, ד) ה"ה ויהי אומן את הדסה (אס' ב, ז)...אמר הקב"ה לאברהם אתה יצאת מבית אביך בן ע"ה חייך אף גואל שאני מעמיד ממך בן ע"ה מניין הדס"ה. צר כינוי להמן (אס' ז, ו). 34 ומנגיב יורד הנגבה. בחורה מכל ארץ א"י, ארץ חפץ. 35 רעב שלישי פיזר רגל אחרי הרעב שהיה בימי אדם הראשון ובימי למך (בר"ר מ ב, עמ' 382). והשוו בבא קמא ס ע"ב: ת"ר רעב בעיר פזר רגליך. סוינה כינוי למצרים. בהרץ בריצה, במהירות.

- קצין נוף [ב]שלו הוכיח וריבה קינינו אלי זה
ריטיש ששה עשר ונצחם לפניו להירזה
'אחר הדברים האלה היה דבר יי אל אברם במחזה'
בר' טו, א
- 40 שמי [מגן לך בישרו שכרו המותקן] להעצימה
תרגל תבוע יודעו [ונתגלו] לו רזי תעלומה
'ויצא אנתו החוצה] ויאמר הבט נא השמימה'
שם ה
- 45 ארבעה דברים הראהו ולבור מלכיות פילש
איזנו כל זמן שמתחזקים בשמים ניצולים משמים מלהתליש
'ויאמר קחח לי עגלה מושלשת ועז מושלשת ואיל מושלש'
שם ט
- פד' מושלש' | לבתיר וכן שתי בהימות צו'הו' צופה מה באחרית
להודיע שסוף מלכיות להתבטיר ושם וזיכרם להכרית
'ביום ההוא פרת יי אנת אברם ברית' ק'
שם יח

38 ונצחם] ונת[... פ 40 מגן לך בישרו שכרו המותקן להעצימה עפ 41 יודעו] פ יורש ע ונתגלו] עפ 44 שמתחזקים] שמתעסקים עת בשמים] משמים ו מלהתליש] מלהתליש וע 46 צוהו] צו ו צופה] ו צפה ע 47 מלכיות] והמלכיות ו להתבטיר] לבתר שם ע ושם] שם ו

37 קצין נוף את פרעה שהוא מלך מצרים שנקראת נף. בשלו בגלל אברהם. הוכיח השוו תה' קה, יד. וריבה קינינו הגדיל את רכשו. 38 תנ"ב, ויצא ג, עמ' 145: רגלי חסידיו ישמור (שמ"א ב, ט) זה אברהם, שרדף את המלכים, שנאמר מי העיר ממזרח וגו' (יש' מא, ב) ורשעים בחשך ידמו (שמ"א שם) אלו ששה עשר מלכים שהרג בחשך, שנאמר ויחלק עליהם לילה (בר' יד, טו). 40 בר"ר מד ד, עמ' 428 (ח"נ): אל תירא אנכי מגן לך וכל שעשיתי עמך בעוה"ז חנם עשיתי עמך, אבל שכרך מתוקן לעתיד לבוא. ולשון מגן כמו מגן (בחינם בארמית). 41 תרגל כמו מיהר, הזדרז, והשוו ברונוניק, למשמעותו של התואר רגיל וערכו, עמ' 259–272. תבוע יודעו להתפלל אל האל. 43 פילש בחר אברהם במאמרו המפורש, והשוו בר"ר מד כא, עמ' 443: ד' דברים הראה לו גיהנם ומלכיות ומתן תורה ובית המקדש, אמר לו כל זמן שבניך עסוקים באילו שנים, ניצולין מאילו שנים [ועתיד בהמ"ק ליחרב וקרבנות ליבטל]. אמר לו במה אתה רוצה שירדו בניך בגיהנם או במלכיות... אברהם בירר לו את המלכיות. וכן שו"ט לח ב, עמ' 254: ארבעה דברים הראה לו הקב"ה לאברהם, תורה ומלכיות וגיהנם וקרבנות, תורה דכתיב ולפיד אש (בר' טו, יז)... גיהנם דכתיב תנור עשן... קרבנות שנאמר קחה לי עגלה משולשת ועז משולש ואיל משולש (שם ט) מלכיות דכתיב והנה אימה חשכה גדולה נופלת עליו (שם יב). 44 איזנו השמיעו. 46 משולש הוא האיל. שתי בהימות עגלה ועז. 47 להתבטיר להתבטק, ועל פי ויבחר אותם בתוך (בר' טו, י).

אופן

תֹּכֶן אֲרַבַּע מִזְבְּחוֹת יִסַּד אָב מֵרָאשׁ
שׁוֹת הוֹשֵׁת לְכָל אֶחָד טַעַם לְדָרוֹשׁ
רָם גִּילָה לוֹ מָה יִהְיֶה לְכוֹנֵן וְלֶאֱרוֹשׁ
קָדוֹשׁ נִקְדָּשׁ בְּשָׂרָפִים מִתְנַשֵּׂא לְכָל רֹאשׁ

5 צִיֵּן הֵרָאשׁוֹן בְּשָׂכֶם עֲבוֹר בְּשׁוֹרֶת הָאָרֶץ
פֶּאֶר בְּרִיתוֹת בָּה נִכְרְתוּ בְּשָׁל לְדַחֲוֹת חָרָץ
עֲתִים אֲשֶׁר עָבְרוּ 'לְרוֹב' נִפְרָץ בָּה פֶּרֶץ
סוֹמֵךְ דְּבַר בְּקָדְשׁוֹ אֲחֻלָּקָה שָׂכֶם בְּמוֹרָא וְעָרָץ

נִינָה מִזְבֵּחַ שְׁנֵי בֵּין בֵּית אֵל וּבֵין הָעֵי
10 מִתִּי פֶן יִפְלוּ בַּחֲרֵב בֵּיד מִרְעִי
לִישָׁן מִזְבֵּחַ שְׁלִישִׁי בַּחֲבֵרוֹן לְהַחֲבִיר אֱלֹיו רַעֲי
כֶס מִטָּה טָרָם יִתְבָּרַר בּוֹ יִרְאוּ דְלִי וְשׁוֹעִי

יִיקָר מִזְבֵּחַ רְבִיעִי בְּהַר מוֹר בְּנָה
יַעַן כִּי מוֹכֵן הָיָה מֵאֵז לְקִיטוֹר מוֹר וּלְבוֹנָה
15 טְמוֹנוֹת אֱלֹה הוֹדִיעוּ חֲכָם לִבָּב נֹתֵן בִּינָה
טָהוֹר נִכְתָּר בְּרִכְבוֹת אֶרְאֲלִי מַעֲוֹנָה וְהַאֲוֹפִנִים

נוסח היסוד: י. חילופים: ב, ה (טורים 1–12), ל, ע (טורים 12–1), פ, ר, ת' (טורים 12–הסוף). נדפס: שייבר, מיוצרות, עמ' 126–127. 3 [יהא] יהיה ר לכונן לבונן עפ 6 בשל] בהפ בשלו ל 10 מתיין הפ מתי בע מתי (בשוליים: נ"א מתיו) ר מרעין מריעי הפ 11 לישך] בפ לשיך ה 12 [כס] כסא הפ יתברר] יתבוסס ב יתבסס הלפ יתבסס ר בו יראו] [א...ו בו ת' דלי ושויעין ת' דלי ושויעי ב דלי ושויעי הר דלי [...] פ 13 ייקר] יקר ב יקר (בשוליים: נ"א יוקר) ר 15 אלה] לפ אל"ה ב נותן] בע ויתן ל 16 נכתר] הוכתר ת'

1 תוכן כמו מידה ומספר ורגיל לפני שמות מספר, והשוו בר"ר לט טז, עמ' 380: ג' מזבחות בנה אחת לבשורת ארץ ישראל (נ"א: הארץ) ואחד לקניינה, ואחד שלא יפלו בניו בעי הה"ד ויקרע יהושע שמלותיו (יה' ז, ו). וכאן הוסיף את מזבח העקדה. אב אברהם אבינו. 3 רם האל. לכונן ולארוש לבנות מזבח ולומר (ל' ארשת שפתים) דברי נבואה. 4 קדוש נקדש בשרפים כנגד: טהור נכתר ברבבות אראלי מעונה שבחתימת הדברים. מתנשא לכל ראש על פי דה"א כט, יא. 5 השוו בר' יב, ז. 6 בריתות בה נכרתו על פי יה' כד, כה. חרץ אסון. 7 בה בשכם, במעשה דינה. 8 סומך נופלים (תה' קמה, יג). אחלקה שכם על פי תה' ס, ח. 9 בין בית אל ובין העי השוו בר' יב, ח. 11 לישך כמו בנה, מלשון לשכה. השוו תרומה, זולת 15. בחביון השוו בר' יג, יח. 12 כס מטה כסא מלכות דוד. וכן שו"ט ג ג, עמ' 35: נתבססה מלכות בית דוד, ולשון "יתברר" נדרף ללשון "יתבסס". ראו זולאי, ארץ ישראל ופיוטיה, עמ' 463–465. דלי ושויעי שבטי ישראל וזקני ישראל (שמ"ב ה, א; ה, ג). 13 בר"ר נה ז, עמ' 592: ולך לך אל הר המוריה...למקום שהקטרת קריבה היך דאת אמר (שה"ש ד, ו) אלך לי אל הר המור. 15 טמונות נסתרות, והשוו טור 3: רם גילה לו. חכם לבב הקב"ה, ועל פי איוב ט, ד. נותן בינה על פי איוב לח, לו. 16 טהור האל הקדוש.

מאורות

חֲלָפָאִים מוֹשְׁכוֹ וּמוֹרְטוֹ בְּקוֹ קוֹ וּמְבוֹסָה לְהַסְעִיר

זֶה כְּמָה שָׁנִים מוֹשֵׁל עַל מוֹשֵׁל לְהַנְעִיר

וַיִּתְּנוּ דָּוָד מְאָרִי לְדוֹב וּמִנְמָר לְפָרָא וְשַׁעִיר

הַתֵּר אֲגוּדוֹת מוֹטָם הַזָּכָר מִמְזִרְחַת הָעִיר

5 ככ' [מין] היעיר ממזרח צדק יקרא (הו') לרג'לו' ונ' לעושה'

יש' מא, ב

ב'

[אהבה]

דִּילְגָתָה אֵימָה חֲשֵׁכָה גְדוֹלָה [מ'] לְבִי הִבְהוּבִי

גוֹף אֶצְבָּעוֹת רִגְלִי נּוֹפֶלֶת וּבָעִין הִרְהִיבִי

בְּךָ חֲשַׁקְתִּי פִלְטָנִי שׁוֹב עֲמוֹס יְהִיבִי

אֲמֹר אֶמְרָתָה [לֹא] אֶמְאָס זֶרַע אֲבִרָהֶם אֶהְיִי

5 ככת' ואתה ישראל עבדי יעקב אשר בחרתיך זרע אברהם אהבי

אשר החזקתיך מקצות הארץ ומאציליה קראתיך ואמר לך עבדי אתה בחרתיך ולא מאסתיך' ונא' כי יעקב' וג'

יש' מא, ח-ט

ב' הבוחר

נוסח היסוד: פ. חילופים: ב, י, ל, ת'. נדפס: שייבר, מיוצרות, עמ' 128.

2 מושל על מושלים על ת' 4 מוטם] ל מוטה בי 5 ככ' וכו' בי ככתוב מי העיר ממזרח וכו' וכתוב כי נר מצוה ותורה אור ודרך חיים תוכחות מוסר וכתוב נר לרגלי דבריך ואור לנתיבותי ונא' לעושה אורים וגמ' ל

1 חלכאים כינוי לישראל האומללים. מושכו ומורטו השוו שו"ט קכא ה, עמ' 505: אויה לי כי גרתי משך. מהו אויה לי כי גרתי משך, שהיו מוליכין אותי מבבל למדי, וממדי ליון, ומיון לאדום, וכה"א עם ממושך ומורט (יש' יח, ז) מהו ממושך, שהייתי נמשך עמהם. בקו קו במידה כנגד מידה. 2 זה כמה שנים על פי זכ' ז, ג. מושל על מושל על פי יר' נא, מו. להנעיר מנער אותם ומטלטלם, והשוו תולדות, ועד מתי. 3 מארי לדוב מבבל לפרס. ויק"ר יג ה, עמ' רפז-רפט. ומנמר מיוון. לפרא כינוי לישמעאל (בר' טז, יב). ושעיר זה אדום. לצירוף פרא ושעיר ראו גם סדר לויושע 163. 4 התר אגודות מוטם על פי יש' נח, ו. ממזרח העיר כינוי לאברהם, השוו מדרש שו"ט קי א, עמ' 465 (ל).

נוסח היסוד: י. חילופים: ב, ל, ת'. נדפס: שייבר, מיוצרות, עמ' 128–129.

1 מלבין ב מלכה ל

1 דילגתה אימה חשכה גדולה (בר' טו, יב) אילו שלוש מלכויות: אדום (רומי) יוון (ביזנטיון) ופרס (סַסָּנִים) (פדר"א, מהד' הורוביץ, סוף פרק כח) שכבר עברו. מלבי הבהובי המבעירים את האש שבה אני נשרף. 2 אצבעות זו סוף סכימת המלכויות בדניאל (ב, מב), וראו שו"ט יח ה, עמ' 136–137: אמר דוד מה אני לא אמרתי שירה...ועד שנפלו בידי ארבעה גבורים, ועד שנפל בידי בעל אצבעות (שמ"ב כא, כ) כך ישראל אינן אומרים שירה...ועד שיפלו בידם ארבע(ה) [מלכויות] ויפלו בידם בעלי אצבעות...זו מלכות הרשעה. והשוו עוד משנת רבי אליעזר, עמ' 106: מלכות אצבעות זו מלכות ישמעאל, שנ' ואצבעת רגליא מנהון די פרזל וגו' (דנ' ב, מב). נופלת זו מלכות ישמעאל. ובעין הרהיבי ואהיה חשוקה בעיניך (שה"ש ו, ה). 3 בך חשקתי פלטני על פי תה' צא, יד.

זולת

אֶפְרַתִּי טָרַם הָאֶסְפוֹ אֶסְףִּי גֹי נִזְהָר
פָּתַח בְּתוֹכָחוֹת וַעֲנָה כֹּה אָמַר נִיגְלָה בְּסִין הָהָר
בְּשִׁבְתָּ אַבּוֹתֵיכֶם בְּעֵיבֹר הַ[נֶּהָר] אַחֲרֵי הַהֶבֶל הָלְכוּ לְהַתְיַהֵר
'וְאָקַח אֶת אֲבִיכֶם אֶת אֲבֹרָהֶם מֵעֵבֹר הַנֶּהָר'

יה' כד, ג

5 גִּדְּלָתִי שְׁמוֹ וּבִרְכָתִיו לְהַרְבּוֹת וּלְהַעֲצִים יַחֲסִיו
בְּשָׁלוֹ הוֹכַחְתִּי מְלָכִים וְהִשְׁמַדְתִּי כָּל מַכְעִיסִיו
דְּרִשְׁתִּיו פֶּקֶדְ[וֹ]תָיו בֶּן מֵאֵת שָׁנָה בְּזֶרַע יוֹרֵשׁ נִכְסִיו
'וְאֵתָן לִיצָחָק אֶת יַעֲקֹב וְאֵת עֲשָׂיו'

שם ד

10 הִרְחַקְתִּי שְׁעִיר וְשִׁנְאָתִי לִבְהֵלוֹ בְּיוֹם חֲרוֹן
וְקִיֵּרְבָתִי חָלַק וְחִיבְּבָתִּיו בְּתַמְכוּ בְּכִשְׁרוֹן
וּבַהֲשִׁתְּעַבְדֵּם בְּנֵיו בְּצוֹעַן וּבִנְאָקָם וּבְקֶרְאָם בְּגֵרוֹן
'וְאֶשְׁלַח אֶת מֹשֶׁה וְאֶת אֹהֲרֹן'

שם ה

15 זָדוֹ לְיֹדִים וְחִזְקוֹ לֵב וּפָצוֹ הָבָה נִתְחַכְמָה
נָטִיתִי יָדַי עֲלֵיהֶם לְשַׁלַּח בָּם עֲבָרָה וְחִימָה
חֲצוֹת לַיְלָה מַחְצָתִי כָּל בְּכוֹר אָדָם וּבַהֲמָה
'וְאִיֹּצִיא אֶת אַבּוֹתֵיכֶם מִמִּצְרַיִם וְתוֹבֵאוּ הִנֵּמָה'

שם ו

נוסח היסוד: ל. חילופים: ד (טורים 40–הסוף), ז (טורים 31–הסוף), ח (טורים 4–1), ט (טורים 44–הסוף), י (טורים 16–1), כ (טורים 37–הסוף),
ל, ש (טורים 3–1), ת" (טורים 27–הסוף), ת' (טורים 32–הסוף). נדפס: שייבר, מיוצרות, עמ' 129–130; אליצור, פיוטי זולת, עמ' 213–216.

2 בתוכחות] בתוכחת חי וענה] ח ואמר ש (ואמר) וענה בכה"י 3 הנהר] ליתא חי 5 להרבות ולהעצים] להעצים ולהרבות י יחוסיו] יחסי י 7 שנה]
ליתא י 9 ושנאתי] י ושנאתיו ת" ושנאתי לבהל] י 11 בגרון] בקול גרון ת"

1 אפרתי כינוי ליהושע (שו' יב, ה). גוי נזהר עם מצווה מסיני. 2 בסין החר האל שנגלה בהר סיני. 3 אחרי ההבל הלכו על פי יר' ב, ה. 4 זו ההפטר בהמנהג רומניה, והיא חותמת: 'והטו את לבבכם אל ה' אלהי ישראל' (יה' כד, כג). ורגילה הקריאה הכוללת את יש' מא, ב: 'מי העיר ממזרח צדק יקראהו לרגלו יתן לפניו גוים ומלכים ירד'. 6 הוכחתי מלכים על פי תה' קה, יד. 7 מאת שנה השוו בר' כא, ה. 9 שעיר ושנאתי על פי מל' א, ג. 10 חלק כינוי ליעקב (בר' כז, יא). בתמכו בכשרון בגלל שתפס לו את כשרון המעשה (ל). 11 ובקראם בגרון על פי יש' נח, א. 13 לודים מצרים. וחזקו לב על פי שמ' ז, יג. הבה נתחכמה על פי שמ' א, י. 14 נטיתי ידי עליהם על פי יח' ו, יד. לשלח בם עברה על פי תה' עח, מט. 15 חצות לילה השוו תה' קיט, סב. כל בכור אדם ובהמה על פי שמ' יב, כט.

טסו פתרוסים דלקו בשש מא'ו'ת רכב מבחרים
השיגום חונים על הים יוצ' (י)אים בכושרים
יראו דרורים ונתרעמו ונמו המבלי אין קברים
'ויצעקו אל יי וישם מאפל ביניכם ובין המצרים' 20

יה' כד, ז

כדרכו בים סוף נגד חיל מצרי
גדרתים נערותם בתוכו בנטית ימין נאדרי
לכם נחיתי כמו בבקעה עמי וצאן עדרי
'ואביא' אתכם אל ארץ האמורי'

שם ח

מזנב וסוגר ורפה הכנעתיו והכרעתי לפניכם 25
גבוהים כארזם חסונים כאלונים לא עמדו בפניכם
נועץ מואב בקסמיו להלאותכם ולהכאותכם
'ולא אביתי לשמוע אל בלעם ויברך ברוך אתכם'

שם י

שטניכם ניבחהו ונמגו ולא קמה באיש מהם רוחו
וכל שומיע שמעכם מס לבו ותש כוחו 30
עברתם נהר ברגל איש אחד אבן אחת בלקחו
'ותעברו את הירדן ותבאו אל יריחו'

שם יא

17 דלקו דלוק ת" 18 יוצאים יוצאי ת" 25 ורפה הכנעתיו והכרעתי ת" 26 כארזם כארזים ת" בפניכם לפניכם ת" 27 מואב מואב ת" 31 בלקחו בהילקחו ת"

17 פתרוסים מצרים. בשש מאות רכב מבחרים על פי שמ' יד, ז. 18 השיגום חונים על הים על פי שמ' יד, ט. יוצאים בכושרים מוציא אסירים בכושרות (תה' סח, ז) – ישראל שהיו אסורים במצרים הוציאם בכושר אבותם (ש"ט סח ד, עמ' 316). 19 דרורים ישראל שיצאו לחופש. המבלי אין קברים על פי שמ' יד, יא. 21 כדרכו בים סוף על פי חב' ג, טו. נגד השוו בתקיעת אהללה: דרך סוס בים כנגד שש מאות רכב (מירסקי, פיוטי יוסי בן יוסי, עמ' 94). 22 שמ"ר כב, ב: יהי שלום על אותן שתי ידיך אחת שהיתה מצלת אותנו מן הים ואחת שהיתה מנערת המצרים, שנאמר ימינך ה' נאדרי בכח ימינך ה' וגו' (שמ' טו, ו). נערותם השוו תה' קלו, טו; שמ' יד, כז. 23 נחיתי השוו תה' עז, כא. בבקעה השוו יש' סג, יד. 25 מזנב כינוי לעמלק (דב' כה, יח). וסוגר אולי כינוי ליושבי יריחו (יה' ו, א). ורפה יש כנראה לגרוס באל"ף ורפא, וזוהי אולי צורת היחיד של רפאים (יה' יג, יב). 26 גבוהים כארזם חסונים כאלונים על פי עמ' ב, ט. לא עמדו בפניכם על פי יה' כג, ט. 27 מואב בקסמיו על פי במ' כב, ז. 29 ניבחהו ונמגו השוו שמ' טו, טו. ולא קמה באיש מהם רוחו על פי יה' ב, יא. 30 שומיע שמעכם מס לבו על פי יה' ב, יא. 31 עברתם נהר ברגל על פי תה' סו, ו. איש אחד אבן אחת על פי יה' ד, ה.

פַּעֲמִים שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה סוּגְרָת וּמִסּוּגְרָת הַקֶּפֶתם
בְּזִכּוֹר שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵי בְרִיתֶיהָ חוֹמוֹתֶיהָ הָעֶקְפֶתם
צוּאֲרֵי קָמִיכֶם וּבְמֹותֶם בְּרַגְלֵיכֶם דְּרַכְתֶּם וְהִרְפַּנְתֶּם 35
'וְאַתֶּן לָכֶם אֶרֶץ אֲשֶׁר לֹא יִגְעַתֶּם בָּהּ וְעָרִים אֲשֶׁר לֹא בְנִיתֶם'
יה' כד, יג

קָצִינִים שָׁשִׁים וּשְׁנַיִם שִׁירְשֶׁתֶם בְּזַעֲמִים
וְלָכֶם נָתַתִּי אֲרָצוֹת גּוֹיִים וְעַמִּל לְאוֹמִים
רִיעִים וְאֲחִים הִזְהָרוּ בְּדַת שְׁבוּיָה מִמְּרוֹמִים
'וְעַתָּה יְרוּ אֵת יְיָ וְעַבְדוּ אוֹתוֹ בְּתַמִּים' 40
שם יד

שִׁמְע תוֹכַחַת מְגוּלָּה(ו)ה כְּשָׁמְעוּ עִם הַמוֹנִי
נָעַמָה לְהִים וְעָרְכָה פִּיּוֹם עֲמִידַת הַר סִי־נִי
תְּשׁוּבָה כָּאֲחַת עָנּוּ בְּלֹא ד'ו־פִי וּבְלֹא גִנְי
'וְיַעֲזֵן הָעַם וַיֹּאמְרוּ חֲלִילָה לָנוּ מִעֲזוֹב אֵת יְיָ'
יְיָ | לְבָדוּ / נִדְרָשׁוּ וְנַעֲבְדוּ 45
נְהוֹדוּ וְנִלְחָדָה / וְנִשְׁרָרוּ וְנִסְלָדוּ וְנִשִּׁיר לָךְ שִׁיר
שם טז

33 שלש עשרה] שלשה עשר בכה"י 34 בזכור] בזכר זת"ל ברייתא] ברייתות ת"ל חומותיה] חומתה זת"ל העקפתם] זת"ל 35 והרכנתם] ת"ל (והרכבתם) [והרכנתם] ת"ל והרכבתם בכה"י 37 שירשתם] [ש]ירשתים ז שירשתי ת' 40 ירו] יראו ת"ל בתמים] 'באמת' ובתמים ת"ל 42 להים] להם ז הר] ליתא זת"ל 45-46 לבדו נדרשו ונעבדו נהודו ניהודו נשוררו נסלדו ט את יי לבדו נדרשו נעבדו נהודו ניהודו נשוררו נסלדו ת' ונעבדו] זת"ל ונעבדנו בכה"י וניחדה] נייחדו זת"ל ונשררו ונסלדו] נקדישו נסלדו ז [נש... נסלדו ת"ל

33 הקפת יריחו שש פעמים בששה ימים ועוד שבע פעמים ביום השביעי, הרי שלוש עשרה פעמים (יה' ו, ג-ד). סוגרת ומסוגרת כינוי ליריחו (יה' ו, א). 34 שלש עשרי ברייתא במילה שנכרתו עליה שלש עשרה ברייתות (מכילתא, יתרו א, עמ' 191). ונימולו לפני כיבוש יריחו. 35 צוארי...ברגליכם יה' י, כד. ובמותם...דרכתם והרכבתם השוו עמ' ד, יג; דב' לב, יג. 37 קצינים ששים ושנים השוו תנ"כ, מסעי ה, עמ' 164 : אתה מוצא כשהרג יהושע אותן המלכים, אמר ר' ינאי הכהן ששים ושנים מלכים היו, ל"א ביריחו ול"א בסיסרא, כיון שהלך להלחם עם ישראל נהרגו אף הם עמו. והשוו בר"ר נג י, עמ' 566 : ששים ושנים מלכים שהרג יהושע כולם היו במשחה של אברהם אבינו. 38 על פי תה' קה, מדר. 39 שבויה ממרומים תה' סח, יט. משה שבה את התורה בשמים. השוו שמ"ר כח, א ומקבילות. 41 תוכחת מגולה על פי מש' כז, ה, ומוסב על תוכחת יהושע בשכם. 43 כאחת ענו השוו שמ' יט, ח.

[מי כמכה]

מי כמוך שם עולם נותן לברים בתמם מתהלכים
מגוי אל גוי מושכם יען לגדלם בכל פלכים
ר' ד' ל' וצעדימו מרחיב לבל ימעדו בכל תהלכים
אויבמו עפר מלכים גם שחוח הולכים
לא הניח איש לעשקם וי' כח עליהם מלכים 5

יי מלכנו

שמונת בתרי תוון אשר אב המון ביתר
מבתרם ורוצפם זכור בריתו לנצולת בתר
ולבט השבט הבט ופנים אל תסתר
אתה אל מסתתר וכל סתר ממך לא יסתר
לבני תמותה הותר ולחין לחשם היצתר 5

נוסח היסוד: ב. חילופים: ג, ד, ז, כ, ל, ס, ת' (טורים 1–4), ת". נדפס: ווייס, מפיוטי ר' שמואל, עמ' 157.
3 וצעדימו] וצעדיהם 2 מרחיב] זלם תרחיב ג 5 מלכים] מלכים מי כמוך ממליך כל מלך וגו' ל

1 שם עולם נותן על פי יש' נו, ה. בתמם מתהלכים על פי בר' יז, א. מתהלך בתומו צדיק (מש' כ, ז) נדרש על אברהם בפס"ר יד, נו ע"א (ל). 2 מגוי אל גוי על פי דה"א טז, כ, והשוו בר"ר לט ב, עמ' 366: כך אמר הקב"ה לאברהם אבינו טלטל עצמך ממקום למקום ושמן מתגדל בעולם. 3 וצעדימו מרחיב לבל ימעדו על פי תה' יח, לז. 4 אויבמו עפר מלכים על פי תה' עב, ט. שחוח הולכים על פי יש' ס, יד. 5 על פי דה"א טז, כא.

נוסח היסוד: ס. חילופים: ג, ד, ז, כ, ל, ס, ת' (טורים 1–4). נדפס: ווייס, מפיוטי ר' שמואל, עמ' 157.
2 מבתרם] גולת' מכתרם בכה"י בתר] גת' כתר ז

1 שמונת בתרי תוון על פי בר' טו, י. לפי החשבון: עגלה, עז, איל ותור היו כאן שמונה בתרים: אדומים, יוונים, פרסים וערכים. אב המון על פי בר' יז, ד, ובר"ר מו ז, עמ' 464, נוטריקון של אברהם. 2 מבתרם ורוצפם הוא אברהם. והשוו פדר"א כח: הראה הקב"ה לאברהם אבינו בין הבתרי' ארבע מלכיו' מושלין ואובדין... לקח אברהם חרבו ובתר אותם כל אחד ואחד לשני'... ואלולי לא בתר אותם לא היה העולם יכול לעמוד. אלא הואיל ובתר אותם התיש את כחם. והקריב כל בתר ובתר לקראת רעהו שנאמר ויתן איש בתרו לקראת רעהו (בר' טו, י) וגו' בן יונה הניח חיים שנאמר ואת הצפור לא בתר (שם, שם). וכן לקח טוב, בר' טו, י, עמ' 70: ויבחר אותם בתוך. כדי להתישם. ואת הצפור לא בתר. אלו ישראל דכתיב: אל תתן לחית נפש תורך (תה' עד, יט). והשוו בקרובת 'אמרתך צרופה' לשמעון בר יצחק, מחזור ר"ה, עמ' 118–119. לנצולת בתר לצפורישראל שניצלה מן הבתירה. והשוו בקדושתת קליר לשמ"ע: מבתר בריצוי שמונה (מחזור סוכות, עמ' 377). 3 ולבט השבט טלטל העם ומכותיו בלשון נופל על לשון הבט. ופנים אל תסתר על פי תה' כז, ט. 4 אתה אל מסתתר על פי יש' מה, טו. וכל סתר ממך לא יסתר השוו יר' כג, כד. 5 לבני תמותה הותר כאן ובהמשך על פי תה' עט, יא. ולחין לחשם השוו ברשות טל לקליר: אתחין בחין לחשון (מחזור פסח, עמ' 211).

	ועד מתי	הַמִּיחָלִים עֲרֵבִית וְשִׁחְרִית
		חֲפִיצֵי רְעֵתָם תִּכְרִית
		בְּשׁוּמֶךָ צוֹלִיעָה לְשֹׁאֲרֵית
		רוֹן יְרוֹנוֹ בְּאַחֲרִית
10		יִלְבִּינוּ כְּכִיבוֹס בּוֹרִית
		זְבוּדֵי שְׁפַת עֲבָרִית
		כְּשֶׁלֶחֶךְ נִסְתָּר בְּנַחַל כָּרִית
		הָעַל כֵּן תִּחַדֵּשׁ בְּרִית
	ככ' כי זאת הברית אשר אכרות'	
15	ונא' גואלינו'	
	ב' גאל	

יר' לא, לב

נוסח היסוד: ס. חילופים: ג, ד, ז, כ, ל. נדפס: ווייס, מפיוטי ר' שמואל, עמ' 157.
12 כשלחך ג בשלחך בכה"י וכן ל

6 המיחלים ערבית ושחריית בתפילה כמו אברהם. השוו פדר"א כח: עמד אברהם והיה מתפלל לפני הקב"ה כדי שלא ישתעבדו בניו בארבע מלכיות הללו. 7 חפיצי רעתם על פי תה' מ, טו. 8 בשומך צוליעה לשאירית על פי מ" ד, ז. דווקא העלובה תישאר לאחר שהמלכויות ייעלמו. 10 ככיבוס בורית על פי מל' ג, ב. ככיבוס כמו: ככיבוס. 11 זבודי שפת עברית שניתנה להם לשון הקודש באהבה. השוו סנהדרין כא ע"ב: בתחלה ניתנה תורה לישראל בכתב עברי ולשון הקודש. וכן שו"ט לא ז, עמ' 240: ארבע לשונות הן: לשון רומי לקרב, לשון יווני לזמר, לשון פרסי (צ"ל: סורסי) לאלה, לשון אשורית לתפילה. 12 נסתר בנחל כרית זה אליהו (מל"א יז, ג) שהיה מחדש הברית. 13 העל ה"א החיזוק והאימות; שעל כן תחדש כאז גם עתה את ברית בין הבתרים. תחדש ברית השוו יר' לא, ל.